

AKADEMİK TARİH VE DÜŞÜNCE DERGİSİ

Academic Journal of History and Idea

Review article

Received: 05.01.2026

Accepted: 01.05.2026

Aygül Mirzayeva*

<https://orcid.org/0000-0003-0485-3097>

Küreselleşme Koşullarında İngilizcenin Türkçenin Söz Varlığı Üzerindeki Etkisi

The Impact of English on the Lexical Structure of Turkish in the Context of Globalization

Öz

Küreselleşme süreci, farklı alanlarda toplumlar ve devletler arasındaki etkileşimi belirgin biçimde artırmış; bu sürecin temel dinamiklerinden biri bilgi teknolojileri ile iletişim sistemlerindeki gelişmeler olmuştur. Bilginin dil aracılığıyla aktarılması, küreselleşmenin diller arasındaki etkileşimi yoğunlaştırmasına yol açmıştır. Bununla birlikte, bilimsel ve teknolojik bilginin hızla artması, ortak bir iletişim aracına duyulan ihtiyacı daha da belirgin hale getirmiştir. Bu bağlamda İngilizce, küresel ölçekte işlevsel bir iletişim dili olarak öne çıkmıştır. Uluslararası düzeyde genişleyen kültürel, ekonomik ve teknolojik ilişkiler, İngilizcenin kullanım alanını daha da güçlendirmiştir. Bu gelişmeler, Türkçenin söz varlığını doğrudan etkilemiş ve farklı alanlarda İngilizce kökenli alıntuların artmasına neden olmuştur. Söz konusu alıntular yalnızca sayısal bir artış değil, aynı zamanda dilin kullanım biçimlerinde ve ifade olanaklarında meydana gelen değişimleri de yansıtmaktadır. Son yıllarda özellikle sosyal medya ortamları, bu sürecin hızlanmasında belirleyici bir rol oynamıştır. Dijital iletişim pratikleri, yeni sözcük ve kavramların Türkçeye kısa sürede yerleşmesini kolaylaştırmış; böylece dilin güncel kullanımında gözde görülebilen bir dönüşüm ortaya çıkmıştır. Kültürel düzlemde artan etkileşim, dilsel alışverişi de yoğunlaştırarak bu süreci daha görünür hale getirmiştir. Bu çerçevede İngilizcenin Türkçe üzerindeki etkisi, yalnızca ödünçleme yoluyla açıklanabilecek bir olgu değildir; aynı zamanda daha geniş bir kültürel ve iletişimsel dönüşümün parçası olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışma, söz konusu etkiyi farklı kullanım alanları üzerinden ele alarak çok boyutlu bir değerlendirme sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: küreselleşme, söz varlığı, İngilizce, Türkçe, etkileşim

Abstract

Globalization has significantly increased interaction among societies and states across a wide range of domains, largely driven by developments in information technologies and communication systems. As knowledge is transmitted through language, this process has intensified linguistic interaction. At the same time, the rapid expansion of scientific and technological knowledge has reinforced the need for a shared means of communication. In this context, English has emerged as a functional global lingua franca. The expansion of cultural, economic, and technological relations at the international level has further strengthened the

*Research Assistant, PhD Candidate. Azerbaijan National Academy of Sciences, Institute of Oriental Studies, Department of Turkish Philology, Baku, Azerbaijan, Mirzeli89@mail.ru

Citation: Mirzayeva, A. (2026). Küreselleşme koşullarında İngilizcenin Türkçenin söz varlığı üzerindeki etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 13(2), 1-6. <https://doi.org/10.46868/atdd.2026.1114>

Copyright and License Statement — © 2026 Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi (Academic Journal of History and Idea). This article is published as an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution–NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). The article may be used, shared, adapted, distributed, and reproduced in any medium or format for non-commercial purposes, provided that appropriate credit is given to the author(s) and the journal. The authors are solely responsible for the scientific, legal, and ethical content of the article; the editors and editorial board disclaim all responsibility.

role of English. These developments have directly influenced the lexical structure of Turkish, leading to an increase in English-derived borrowings across different fields. These borrowings reflect not only a quantitative rise but also qualitative changes in patterns of language use and expression. In recent years, social media has played a particularly significant role in accelerating this process. Digital communication practices facilitate the rapid integration of new lexical items and concepts into Turkish, making linguistic change more visible in everyday usage. Increasing cultural interaction further intensifies linguistic exchange, reinforcing this transformation. From this perspective, the influence of English on Turkish should be understood not merely as a process of borrowing, but as part of a broader cultural and communicative transformation. This study examines this influence across different domains and offers a multidimensional analysis of the phenomenon.

Keywords: globalization, lexical structure, English, Turkish, interaction

Giriş

Küreselleşme, birçok alanda halklar ve devletler arasında yakınlaşmayı sağlamaktadır. Özellikle çağdaş dönemde bilgi teknolojileri ve iletişim sistemleri, bu sürecin gerçekleşmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bilginin aktarımı dil aracılığıyla gerçekleştiği için, küreselleşmenin diller arasındaki etkileşimi güçlendirdiği ve bunun da kültürde ulusal özelliklerin dönüşümüne, yeni özelliklerin kazanılmasına zemin hazırladığı ifade edilebilir.

Kültürel düzlemde küreselleşme, dünya halklarının entegrasyonunu, karşılıklı kültürel ilişkilerin gelişimini ve etkisini artırmaktadır. Bu süreç, bir yandan genelleşmeyi teşvik ederken, diğer yandan yerel medeniyetlerin kendi kimliklerini sürdürme biçimlerini yeniden tanımlamaya zorlamaktadır. Bu nedenle küreselleşmeye yönelik olarak birbirine zıt iki yaklaşımın ortaya çıktığı görülmektedir: destekleyici ve antiküreselci.

R. Aslanova, küreselleşme sürecinde kültürün temel bir faktör olarak ele alınması gerektiğini vurgulayarak şu değerlendirmeyi yapmaktadır: *“Her bir insan, temsilcisi olduğu kültür gibi kendine özgü bir ‘genotipe’ ve özgün bir gelişim mantığına sahiptir. Bu bakımdan, kültürel tek tipleşme, yani tek ve yegâne bir kültür anlamında anlaşılan küreselleşmenin gerçekleşeceği düşüncesi absürttür. Söz konusu olan yalnızca farklı kültürlerin karşılıklı etkileşimi, iletişimi, diyalogu vb. süreçlerdir”* (Aslanova, 2004, s. 21).

Burada vurgulanan “iletişim” ve “diyalog” kavramlarının esasen dil aracılığıyla gerçekleşmesi, küreselleşme bağlamında diller arasındaki karşılıklı etkileşimin belirleyici niteliğini açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, küreselleşme sürecinin ortak bir iletişim aracına duyulan ihtiyacı güçlendirdiği söylenebilir. Günümüzde İngilizce, uluslararası dil statüsüne aday olup devletler ve toplumlar arası ilişkilerde belirleyici bir rol üstlenmektedir.

Küreselleşme kapsamında İngilizcenin yaygınlaşma nedenleri

J. Fishman’ın *“diller tarih boyunca onları destekleyen askerî, ekonomik, kültürel ya da dinî güçlerle birlikte yükselmiş ve gerilemiştir”* (Fishman, 2001, s. 1) şeklindeki görüşünü destekleyen S. K. Singh, söz konusu faktörlerin dilin etki gücünü artırdığını vurgulayarak, Makedonyalı İskender döneminde Yunancanın, Roma İmparatorluğu döneminde Latincenin, İslamiyet’in yayılması sürecinde Arapçanın, sömürgecilik çağında Fransızca, İngilizce ve İspanyolcanın, Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise Türkçenin yayılma alanının genişlediğini belirtmektedir. Ayrıca, tarih boyunca egemen olmuş güçlü devletler ve bu devletlerin dillerinin yükseliş ve gerileme dönemlerini aşağıdaki

şekilde sınıflandırmaktadır: Avrupa İmparatorluğu bağlamında Yunan İmparatorluğu ve dilinin yükselişi ile çöküşü (MÖ 336 – MÖ 146), Roma İmparatorluğu ve Latincenin yükselişi ile çöküşü (MÖ I. yüzyıl – MS 476), Avrupa'nın karanlık dönemi; İslam İmparatorluğu bağlamında İslam'ın yükselişi (VI. yüzyıl), İslam İmparatorluğu'nun gelişimi, Doğu ile Batı'nın karşılaşması ve Arapçanın yükselişi; Batı İmparatorluğu bağlamında ise Batı milletlerinin yükselişi, Rönesans, ulusal dillerin yükselişi, Batı emperyalizmi ve imparatorluk dillerinin yayılması, süper gücün yükselişi ve küresel dillerin belirginleşmesi (Singh, 2014). N. Ç. Vəliyeva, İngilizcenin hızlı yayılmasının temel nedenlerinden birini, bu dili konuşan toplumların küresel ölçekteki etkisi ile ilişkilendirmekte ve şu değerlendirmeyi yapmaktadır: *“Bu dil, önce Britanya İmparatorluğu döneminde, günümüzde ise Amerika'nın küresel bir süper güç olmasıyla güç kazanmıştır”* (Vəliyeva, 2017, s. 297).

D. Krajšňáková, İngilizcenin yayılma nedenlerine ilişkin değerlendirmeleri sistematik bir çerçevede özetlemektedir: *“Tarihsel nedenler – Britanya ya da Amerikan emperyalizminin mirası olarak, ülkenin temel kurumlarının (hükümet, kamu hizmetleri, okullar, din vb.) faaliyetlerini İngilizce yürütmesi; iç siyasi nedenler – ülkedeki farklı etnik gruplar arasında İngilizcenin tarafsız bir iletişim aracı olarak kullanılması (yerel varyantının ulusal birlik simgesi olarak kabul edilmesi); dış ekonomik nedenler – İngilizcenin uluslararası iş, ticaret, turizm ve reklamcılık alanlarında temel dil olarak görülmesi (kurum ve şirketlerin İngilizceye bağımlılığı); pratik nedenler – uluslararası hava trafik kontrolü, denizcilik, polis ve acil durum hizmetlerinde İngilizcenin kullanılması; entelektüel nedenler – İngilizcenin bilimsel, teknolojik ve akademik bilginin dili olarak kabul edilmesi; eğlenceye ilişkin nedenler – İngilizcenin popüler kültür ve reklam dili olması (aynı zamanda uydu yayıncılığı, ev bilgisayarları, video oyunları ve hatta yasa dışı faaliyetlerde yaygın olarak kullanılması); hatalı nedenler – dilin özgül özellikleri, estetikliği, telaffuzunun kolaylığı ve basit gramer yapısı gibi unsurların öne çıkarılması; ancak bu son kategori, İngilizcenin dünya dili olarak yayılmasında en az etkili faktördür”* (Krajšňáková, 2012, s. 2). Bu nedenler genel olarak, dillerin söz varlığını ve kullanım alanlarını etkileyen ekstralinguistik unsurlar çerçevesinde değerlendirilebilir.

İngilizce kelimelerin Türkçenin söz varlığındaki yeri

Türkiye’de Avrupa dillerine yönelik ilgi, XIX. yüzyılın başlarından itibaren belirginleşmeye başlamıştır. Bu yönelim, büyük ölçüde dönemin aydınlarının Batı’ya yönelimiyle ilişkilidir. E. A. Özdemir, bir toplumun herhangi bir yabancı dili öğrenmeye yönelik talebinin, o dilin bilim ve kültür dili olarak algılanmasıyla doğrudan bağlantılı olduğunu belirtmektedir. Nitekim yazar, Osmanlıların Arapçayı da benzer bir gerekçeyle öğrendiklerini ifade etmektedir (Özdemir, 2014).

Türkçenin söz varlığındaki İngilizce alıntılar büyük ölçüde Amerikan İngilizcesine ait olup sanat, kültür, ekonomi, spor, teknoloji ve siyaset gibi çeşitli alanlara yayılmaktadır. Bu çerçevede, dile giren unsurların yalnızca niceliksel bir artışı değil, aynı zamanda kullanım alanlarının genişlemesi de dikkat çekmektedir. Örnek olarak aerobik, basketbol, biftek, cips, full-time, feribot, finiş, flaş, flört, forvet, futbol, half-time, hobi, hostes, jilet, kamera, ketçap, kulüp, karavan, kek, magazin,

medya, ofsayt, otostop, playback, pop, radar, sandviç, slayt, spor, süpermarket, spiker, şampuan, tişört, talk show, tost, tünel, video, zoom vb. sayılabilir. Bu tür alıntıların önemli bir kısmı, özellikle kitle iletişim araçları ve küresel kültürel etkileşim süreçleri aracılığıyla yaygınlık kazanmıştır.

Spor alanında İngilizce kelimelerin üstünlüğü

İngilizceden alınan sözcükler arasında spor terminolojisi özel bir ağırlığa sahiptir. Örnek olarak maç, skor, gol, koç, şampiyon, jimnastik ve benzeri kelimeler gösterilebilir. Bu alandaki alıntıların önemli bir kısmı görece yakın döneme aittir. Nitekim Türk toplulukları tarih boyunca çeşitli spor dallarıyla ilgilenmiş olduklarından, Türkçede sporla ilgili zengin bir söz varlığı zaten mevcuttur. Ancak İngilizce kökenli alıntı sözcükler, daha çok Türklerin sonradan tanıştığı spor dallarıyla ilişkilidir.

Özellikle futbol terminolojisi bu durumu açık biçimde yansıtmaktadır. Futbola ilişkin olarak İngilizceden Türkçeye geçen çok sayıda terim bulunmaktadır: futbol (football), korner (corner), penaltı (penalty), ofsayt (offside), gol (goal), frikik (free kick), bek (back), santrafor (center forward), haftaym (half-time), aut (out), taç (touch), santrhaf (center half) vb. Bu terimlerin büyük ölçüde doğrudan alıntı yoluyla dile girdiği ve fonetik uyarlamalarla Türkçeleştiği görülmektedir. Türklerin futbolla tanışmasının XIX. yüzyılın sonlarına denk gelmesi, söz konusu terminolojinin de aynı tarihsel bağlam içerisinde Türkçeye yerleştiğini göstermektedir.

İngilizce kelimelerin ticaret alanında kullanımı

İngilizcenin, özellikle Amerikan İngilizcesinin Türkçe üzerindeki etkisi 1950'lerden sonra artmış, 1980'lerden itibaren ise daha geniş bir yayılım göstermiştir. F. Sezgin, bu dönemde İngilizce radyo ve televizyon yayınlarının arttığını ve iş yerlerine İngilizce adlar verildiğini belirtmektedir (Sezgin, 2004, s. 15). A. Mahiroğulları ise bu süreçte ticari tabelalarda İngilizce kullanımının belirgin biçimde arttığını vurgulayarak şu örnekleri vermektedir: *“merkez yerine ‘center’, dükkân yerine ‘shop’, yıldız yerine ‘star’, teşhir salonu yerine ‘showroom’”* (Mahiroğulları, 2010, s. 1285). Ayrıca *“Star Copy Center”, “Bleu Moon İnternet Café”, “Baby Land”, “Diamant Patisserie”, “Iceberg Net House”, “Estetica Coiffur”, “Boutique Collezione”* gibi tamamen İngilizce; *“Hotel The Marmara”, “Moulin Rouge Kebap Salonu”* gibi karma; *“Dallas Kıraathanesi”, “Susam Sokağı Dondurmacısı”* gibi yarı Türkçe yarı İngilizce; *“Brothers Kardeşler Market”, “Kadir’s in Yeri”* gibi dil kurallarının ihlal edildiği; *“Dürümland”, “Piliçburger”* gibi ise Türkçe köklere yabancı ekler getirilerek oluşturulan tabela örneklerinin yaygınlaştığını ifade etmektedir (Mahiroğulları, 2010).

“Mega-indirim” (mega-discount), “ultra-küçük” (ultra-small), “süper-güç” (super-power), “micro-etkenler” (micro-effects), “cepshop” (pocket-shop) gibi ifadelerin reklam dilinde kullanılması, dil hassasiyeti olan çevrelerde günümüzde de tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Bu tür kullanımlar, ticari iletişimde dilin işlevselliği ile kültürel ve dilsel normlar arasındaki ilişkinin dinamik bir biçimde yeniden şekillendiğini göstermektedir.

Sosyal medya sözcüklerinin Türkçenin söz varlığına geçişi

Bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte ortaya çıkan yeni bilgilerin aktarımı için ortak bir iletişim aracına duyulan ihtiyaç artmaktadır. Son yıllarda sosyal medya aracılığıyla İngilizceden diğer dillere geçen alıntılarının sayısında belirgin bir artış gözlenmektedir. Sosyal medya dili, Türkçenin söz varlığını da önemli ölçüde etkilemiş; yeni sözcük ve kavramların dile girmesine zemin hazırlamıştır.

Bu bağlamda, gündelik kullanımda yaygınlaşan bazı örnekler dikkat çekmektedir: edit yapmak (düzenleme yapmak), check etmek (kontrol etmek), influence etmek (insanları etkilemek), vlog çekmek (herhangi bir konuda video çekmek), blog oluşturmak (kişisel paylaşım alanı oluşturmak), diss etmek (beğenmemek, eleştirmek), like almak (beğeni almak), like atmak (herhangi bir paylaşımı beğenmek), story atmak (kısa süreli paylaşım yapmak), post atmak (paylaşım yapmak), reels atmak (kısa video paylaşmak), viral olmak (kısa sürede sosyal medyada tanınmak), feedback yapmak (geri dönüş yapmak), trend olmak (geniş kitleler tarafından benimsenmek), selfie çekmek (kendi fotoğrafını ya da videosunu çekmek), challenge yapmak (sosyal medyada meydan okuma içeren içerik üretmek), lol olmak (yüksek sesle gülmek) vb. Bu tür kullanımlar, dilin dijital iletişim ortamlarında hızla dönüşen doğasına işaret etmektedir.

A. Sezer'e göre, Türkiye'de İngilizce öğreniminin yaygınlaşmasının temel nedenlerinden biri, ülkenin ekonomi ve teknoloji alanlarında gelişme isteğiyle ilişkilidir. Diğer ülkelerle kültürel, ekonomik ve teknolojik alanlarda kurulan ilişkilerin genişletilmesi için İngilizceye duyulan ihtiyaç artmaktadır. Bu gereksinim, Türkiye'de İngilizce öğretiminin yaygınlaşmasına da zemin hazırlamaktadır (Sezer, 1987).

Sonuç

Günümüzde İngilizce, dünyanın standart iletişim aracı olma özelliğini sürdürmekte ve küresel ölçekteki etkisini giderek artırmaktadır. Küreselleşen dünyada İngilizce, diğer dünya dilleri gibi Türkçeyi de çok yönlü ve derinlikli biçimde etkilemektedir. Geçmiş dönemlerde İngilizceden yapılan alıntılarının temel nedeni daha çok tarihî, siyasî, kültürel ve ekonomik süreçlerle açıklanırken, günümüzde bu etkileşimde sosyal medya ve telekomünikasyon araçlarının rolü daha belirgin hâle gelmiştir.

Bu dönüşüm yalnızca kelime düzeyinde bir aktarım olarak değerlendirilmemelidir. İngilizcenin etkisi, dilin kullanım alanlarını genişleten, ifade biçimlerini çeşitlendiren ve yeni kavramsal çerçeveler oluşturan bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikle dijital iletişim ortamlarında hız, pratiklik ve küresel anlaşılabilirlik ön plana çıktığından, İngilizce kökenli unsurların tercih edilme oranı artmaktadır. Bu durum, dilin doğal gelişim dinamikleriyle küresel etkileşim mekanizmalarının kesiştiği bir alanı temsil etmektedir. Öte yandan, söz konusu etkileşim süreci tek yönlü bir dilsel baskıdan ziyade, karşılıklı etkileşim ve uyarılma biçiminde gerçekleşmektedir. Türkçe, İngilizce kökenli unsurları kendi fonetik ve morfolojik yapısına

uyarlayarak özgün bir kullanım alanı üretmektedir. Bu bağlamda ortaya çıkan melez yapılar, dilin esnekliğini ve uyum kapasitesini göstermesi açısından dikkat çekicidir.

Sonuç olarak, İngilizcenin Türkçe üzerindeki etkisi kaçınılmaz bir küresel dil olgusu olarak değerlendirilmekle birlikte, bu etkinin niteliği dilin iç dinamikleriyle birlikte ele alınmalıdır. Türkçenin söz varlığının korunması ile yeni kavramların ifade edilmesi arasındaki denge, dil politikaları, eğitim süreçleri ve toplumsal dil bilinci çerçevesinde şekillenmektedir. Bu nedenle mesele, yalnızca alıntı sözcüklerin varlığı değil, bu sözcüklerin dil içindeki işlevi, yayılımı ve kullanım bağlamlarının nasıl yönetildiğiyle doğrudan ilişkilidir.

Author Contributions

The author is solely responsible for the conceptualization, methodology, analysis, and writing of the study.

Kaynaklar

Aslanova, R. (2004). *Qloballaşma və mədəni müxtəliflik*. Elm.

Fishman, J. A. (2001). The new linguistic order. *Digithum*, 3. <https://www.raco.cat/index.php/Digithum/article/download/373105/466736/>

Krajňáková, D. (2012). English as a world language. *Jazyk a kultúra*, 3(10). http://www.ff.unipo.sk/jak/10_2012/krajnakova.pdf

Mahiroğulları, A. (2010). Küreselleşmenin kültürel değerler üzerine etkisi. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 50, 1275–1288. <https://izlik.org/JA77XK49JR>

Özdemir, E. A. (2014). Türkiye’de İngilizce öğreniminin yaygınlaşmasının nedenleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1). 28-35. <https://doi.org/10.17860/efd.02193>

Sezer, A. (1987). Türkiye’de İngilizce öğretiminin yönlendirilmesinde eğitim fakültelerinin yeri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2). 183-189. <https://izlik.org/JA53HR45YB>

Sezgin, F. (2004). *Türkçede batı kaynaklı kelimelerin yoğunluğu: Yabancılaşan Türkçe*. Türk Dil Kurumu Yayınları.

Singh, S. K. (2014). “New linguistic world order” and “alternative socio-linguistics”. *International Proceedings of Economics Development and Research*, 72. <https://doi.org/10.7763/IPEDR.2014.V72.3>

Vəliyeva, N. Ç. (2017). *Qloballaşan dünyada multikulturalizm şəraitində dilin inkişafı: Monoqrafiya*. Avropa.